

vleugels slaand, al dansend in de buurt van het nest, daarbij sterntjesachtige kreten uitend.

De vraag dringt zich op: mogen we in deze broedgevallen een teeken zien van de „uitbreiding in noordelijke richting”, waarop in diverse besprekingen reeds zoo vaak bedoeld is? Hierop mag zeker bevestigend geantwoord worden, hoewel het invasieachtige karakter van dit jaar ons in prognostisch opzicht voorzichtig moet stemmen.

Over de lotgevallen van de stelkluit als broedvogel na 1925 nog het volgende: 1931, een paar gebroed in de Limburgsche Peel („Ardea”, 20, 1931, p. 151—152). In dit tijdschrift, 4, p. 162, plaatste TEN KATE een mededeeling over het mogelijk voorkomen en broeden in Zeeuwsch-Vlaanderen, verwijzend naar George DE SMET in „Observations Ornithologiques faites en Belgique de Mai 1930 à 1931”. Tijdens de excursie van de Club in Juni 1934 kon het broeden in Zeeuwsch-Vlaanderen echter niet worden vastgesteld.

Behalve in de Zaanstreek werd de stelkluit in 1935 in vele andere deelen van ons land gesignaleerd. STRIJBS (zie Gedenksboek Dr Jac. P. THIJSSSE, p. 131), die een uitgebreid onderzoek instelde, vermeldt zes broedplaatsen, „terwijl van een drietal andere plaatsen het nestelen zeer waarschijnlijk geacht kan worden”. Nauwkeurige plaatsaanduidingen worden door hem opzettelijk vermeden. De deelnemers van het „Leiderskamp voor Natuurstudie te Havelte” bezochten een broedplaats in midden-Drenthe.

AMSTERDAM, Juni 1935.

NASCHRIFT VAN DE REDACTIE. Dat de stelkluit dit jaar weer in Zeeuwsch-Vlaanderen nestelde, blijkt uit het door HELLEBREKERS ontvangen 3-legsel (zie dit no., p. 29). Verder berichtte de heer BERNINK, Directeur van het museum „Natura Docet”, te Denekamp mij, dat ± midden Juni een nest met 4 eieren werd gevonden in een ven ten Z. van het kanaal tusschen Oost-Marsum en Oldenzaal. Door hooge waterstand werd het nest verlaten, waarna ook de oude vogels, die er 3 à 4 weken vertoefd hadden, spoedig verdwenen. Voor Workum-Hindeloopen, zie dit no., p. 34.

TEN KATE.

Over de nestwijze van *Halcyon chloris cyanescens* (Oberh.) in West-Borneo,

• DOOR

L. COOMANS DE RUITER
(met 1 tekstfiguur).

De gegevens in de literatuur over de nestwijze van bovengenoemden Sawah-ijsvogel zijn vrij schaarsch. In verschillende bekende vogelboeken wordt hierover in het geheel niets medegedeeld. ROBINSON schrijft op p. 100 van zijn „Birds of the Malay Peninsula”, Vol. 1, onder het hoofd „Nidification” het volgende:

„Singularly little that is definite on record. I have had accounts from a reliable observer of its breeding in holes excavated in large termites' nests on the Selangor coast, near Morib, but have not seen eggs”.

Ook in de verzameling van Prof. DE BUSSY (zie Vogels van

de Oostkust van Sumatra, door Dr L. F. DE BEAUFORT en Dr L. P. DE BUSSY, overgedrukt uit de Bijdragen tot de Dierkunde, uitgegeven door het Kon. Zoöl. Genootschap „Natura Artis Magistra” te Amsterdam, afl. XXI) ontbreken eieren van *Halcyon chloris*.

Daarentegen heeft SODY (zie „Broedtijden der Vogels in West en Oost Java”, Tectona, 23, afl. 3, Maart 1930) op Java 7 legsels gevonden in de maanden April tot en met October.

In de December-aflevering van de „Tropische Natuur”, 19, 1930, beschrijft JACOBSON, op p. 216 en 217, de vondst van twee nesten van *Halcyon chloris*. In de meeste gevallen worden, volgens dezen auteur, de nesten van dezen ijsvogel aangetroffen in de loodrechte oeverwanden van rivieren of beken; soms ook in termietennesten¹⁾.

Eveneens vond VERWEY *Halcyon chloris* broedend in een termietennest bij Pengalengan, Java („Trop. Natuur”, 20, 1931, p. 56—57).

In de jaren 1929 en 1930 werden door mij in het onderdistrict Telok Pakedai (landschap Koeboe) 6 nesten van *Halcyon chloris cyanescens* in holten van doode klapperboomen gevonden.

Van nature graven de ijsvogels — evenals de bijeneters — hun nestholen in zanderigen of leemrigen grond. Bijeneters zijn niet slechts op loodrechte wanden aangewezen, maar kunnen ook aan de oppervlakte beginnen; ijsvogels daarentegen moeten voor het maken van hun nestholen een steilen oeverkant uitzoeken, waarin zij horizontale of iets oplopende gangen graven. Dat zij in het Telok Pakedai'sche een geheel afwijkende nestbouw hebben, moet m.i. gezocht worden in een aanpassing aan andere omstandigheden. In dit laag gelegen land, dat dagelijks bij vloed gedeeltelijk onder water loopt, zou van het broedsel niet veel terecht komen, wanneer als nestplaats de lage oeverkanten van riviertjes of kanaaltjes zou worden uitgekozen. Daarom nemen zij gaten in doode klapperboomen voor lief en bewerken het zachte vermolde hout tot er een behoorlijke nestholte ontstaat. Op nevenstaande afbeelding kan men zien, hoe door invloed van zeestroomingen

¹⁾ Zie ook dit tijdschr., 3, 1931, plaat 2 (tegenover p. 179), waar een nest van *Halcyon smyrnensis cyanoventris* (?) is afgebeeld, in een termietennest, dat 12 m hoog in een alleenstaanden boom zat, te Bolang bij Buitenzorg. (t. K.)

groote stukken klappertuin kunnen worden vernield. De nog overeind staande klapperstammen zitten vol met gaten, prachtige nestgelegenheden voor deze ijsvogels, purperspreeuwen en spechten.

De volgende legsels werden door mij verkregen:

20-11-1929	3 ex.	(31,4 × 25,1; 29,3 × 25,3 en 31,4 × 24,9 mm), bebroed.
14-2 - 1930	4 ex.	(29,7 × 24,7; 28,6 × 24,5; 29,4 × 24,2 en 29,9 × 24,4 mm)
26-2 - 1930	2 ex.	(28,3 × 24,1 en 28,7 × 24 mm)
1-4 - 1930	3 ex.	(30,1 × 25; 31,3 × 25,6 en 30,5 × 24,9 mm)
26-4 - 1930	1 ex.	(28,2 × 25,3 mm)
20-5 - 1930	3 ex.	(30,7 × 23,9; 29,7 × 23,7 en 29,3 × 25 mm)

De zuiver witte eieren missen den glans van die der *Alcedo*-soorten. Mijn exemplaren zijn dus 28,2—31,4 mm lang en 23,7—25,6 mm breed.

Door de alhier gevestigde Boegineezen wordt deze ijsvogel „djiki-djiki” (klanknabootsing), door de Maleiers „pekaka” genoemd.

De verspreiding is hoogst merkwaardig. Hoewel op vrijwel alle eilanden van den Archipel rassen van dezen ijsvogel voorkomen is hij in het eene gebied menigvuldig, op andere plaatsen daarentegen zeldzaam. In West Borneo komt hij langs de kuststreken talrijk voor; in de Ooster-afdeeling schijnt hij in het binnenland vrijwel overal te ontbreken, althans werden tijdens de Midden-Oost-Borneo-Expeditie 1925 geen exemplaren waargenomen.

Vondsten, in Friesland, van in het buitenland geringde vogels.

Naar gegevens van het Friesch Natuurhistorisch Museum samengesteld door Tsj. Gs. DE VRIES.

Naar aanleiding van het verzoek van den secretaris onzer redactie, in het Januarinumnummer, volgt hieronder een overzicht van de mij bekende nog niet in ons tijdschrift gepubliceerde vangsten of vondsten in Friesland van in het buitenland geringde vogels.

De gegevens zijn ontleend aan het archief van het Friesch Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden, door den secretaris dier instelling, ons medelid, den heer G. BOSCH, welwillend ter mijner beschikking gesteld.

Sturnus vulgaris — Spreeuw.

Spreeuw met engelsche ring.

Spreeuw, no. F.B. 746, WITHERBY, High Holborn London, op